

Päätöksentekoon vaikuttavat tekijät

Helsingin kaupungin lastensuojelun

avohuollon sosiaalityössä

Heini Alén
Maaria Partanen
Lapsi ja perhepalveluiden sosiaalityön
käytäntötutkimus
Helsingin yliopisto
Tammikuu 2020

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tämä käytäntötutkimus toteutettiin Helsingin kaupungin lastensuojelun avohuollossa.

Sosiaalityöntekijät kohtaavat työssään eettisesti vaikeita tilanteita. Niihin voi liittyä eri ratkaisukeinoja tai vaihtoehtoja, joista työntekijän tulee pystyä päättämään.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijä saattaa joutua tilanteeseen, jossa hänen täytyy päättää asiakkaansa sijoittamisesta kodin ulkopuolelle (Heinonen & Sinko 2013, 122). Sijoitus voidaan toteuttaa lastensuojelun avohuollon tukitoimena, jos siihen on 12 vuotta täyttäneen lapsen ja huoltajan suostumus (Lastensuojelulaki 37 §).

Jos lapsen todetaan olevan välittömässä vaarassa, sijoitus joudutaan toteuttamaan kiireellisenä sijoituksena (Lastensuojelulaki 38 §). Tilanteet, joissa päädytään lapsen tai nuoren sijoittamiseen, voivat olla epäselviä ja eettisesti ristiriitaisia.

Sosiaalityöntekijöiden sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa on tutkittu vähän. Kiireellinen sijoitus ja huostaanotto ovat vahvimpia interventioita, mitä lastensuojelun sosiaalityössä käytetään ja näillä toimenpiteillä voi olla merkittäviä seurauksia ihmisten elämään.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli kerätä tietoa Helsingin kaupungin lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijöiden kiireellisiä ja avohuollon tukitoimena tehtyjä sijoituksia sekä huostaanottoja koskevasta päätöksenteosta ja siihen liittyvistä eettisistä näkökulmista.

Tämän käytäntötutkimuksen avulla haettiin vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1) Millaisia tekijöitä sosiaalityöntekijät huomioivat tehdessään sijoituksia koskevia päätöksiä?

2) Minkälaisia kehittämistarpeita lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijät kokevat sijoituksiin liittyvässä päätöksenteossa?

3) Millä tavoin eettisen päätöksenteon mallia käytetään lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä?

AINEISTO JA ANALYYSI

Tutkimusaineistoa kerättiin avohuollon sosiaalityöntekijöille suunnatun kyselylomakkeen avulla marras-joulukuussa 2019. Kyselylomake lähetettiin kaikille Helsingin kaupungin lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijöille. Kyselyyn vastasi yhteensä 14 henkilöä. Aineistoa analysoitiin sekä tilastollisin että sisällönanalyttisin menetelmin.

Tutkimuksen vastausprosentin jäädessä pieneksi, käytäntötutkimuksessa ei tehty yleistyksiä Helsingin kaupungin lastensuojelun avohuollon sijoituksia koskevasta päätöksenteosta. Kyselyllä saatujen vastausten avulla pyrittiin ymmärtämään lastensuojelun avohuollon päätöksentekoa ilmiönä paremmin.

TULOKSET

Tutkimuksen tulosten mukaan sijoituspäätökseen vaikuttavat tekijät vaihtelivat sen mukaan, minkälainen sijoitus oli kyseessä.

Avohuollon sijoituspäätöksessä korostuivat huoltajien ja asiakkaan näkemykset käytössä olleiden avohuollon tukitoimien ohella.

Huostaanottopäätöksessä sosiaalityöntekijät kokivat tärkeäksi eettisen pohdinnan lainsäädännön ja riskien arvioinnin lisäksi.

Kiireellistä sijoituspäätöstä tehdessä sosiaalityöntekijät kokivat tärkeimmiksi tekijöiksi lainsäädännön, riskien arvioinnin ja saapuneet lastensuojeluilmoitukset. Myös eettinen pohdinta koettiin tärkeäksi.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Tutkimuksen tulosten perusteella kehittämistarpeet liittyvät koulutukseen, menetelmäosaamiseen ja teoreettiseen tietoon. Sosiaalityöntekijät toivoivat päätöksenteon tueksi menetelmiä, teoreettista tietoa sekä koulutusta menetelmien käyttöön. Myös eettisen päätöksenteon mallin käyttöön toivottiin lisää koulutusta. Aikaisemman tutkimuksen (Berrick ym. 2016) sekä tämän tutkimuksen tulosten perusteella sosiaalityöntekijöille tulee myös varmistaa riittävästi aikaa päätöksentekoon.

KESKEISET LÄHTEET

Berrick, Jill, Dickens, Jonathan, Pösö, Tarja & Skivenes, Marit (2016) Time, Institutional Support and Quality of Decision Making in Child Protection: A Cross-country analysis. Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance, 40:5, 451-468.

Heinonen, Hanna & Sinko, Päivi (2013) Sosiaalityöntekijät lastensuojeluprosessia johtamassa. Teoksessa: Bardy, Marjatta (toim.) Lastensuojelun ytimessä. Tampere: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 121-132.

Kuronen, Raija (2019) Eettinen päätöksenteko lastensuojelussa. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö/Malmi. Uramalliohjelma 2018-2019. Helsingin kaupunki.

Lastensuojelulaki 417/2007

Lonne, Bob, Harries, Maria, Featherstone, Bird & Grey, Mel (2016) Working ethically in child protection. Lontoo & New York: Routledge.

Pösö, Tarja (2016) Mistä puhutaan, kun puhutaan huostaanotosta? Teoksessa Enroos, Rosi, Heino, Tarja & Pösö, Tarja (toim.) Huostaanotto. Lastensuojelun vaativin tehtävä. Tampere: Vastapaino, 7-30.